

Ασπρόρεμα το Οξυγόνο των Αγράφων

Βαδίζοντας στο ανακαινισμένο μονοπάτι

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Κυριάκος Παπαγεωργίου,
περιγραφή μονοπατιού Άννα Καλαϊτζή

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ:

Άννα Καλαϊτζή

Ασπρόρεμα, μια μακριά κοιλαδωτή λεκάνη, συλλεκτήρας απορροής των υδάτων των δυτικών, όπως λέγονται, Αγράφων, διατηρεί μια γραμμή κατεύθυνσης από τα βορειοδυτικά προς νοτιοανατολικά, με πλούσια νερά, καθώς δέχεται πλήθος ενισχυτικά μικρορέματα από τις πηγές της Βρυσίκας μέχρι τη συμβολή τους με τον Αγραφιώτη ποταμό.

*“Στις φλογισμένες στράτες δεν απόστασες...
Για μαγεμένες μέρες μη μιλάς...”*
Τζαίημς Τζόυς

Ήταν τριάντα του Σεπτέμβρη το 2000, όταν διείδυσα για πρώτη φορά στο κακοτράχαλο αλλά εντυπωσιακό χαράδρωμα του Ασπρορέματος, ξεκινώντας κάτω από τη Μονή Στάνας και λίγο πριν το χωριό Επινιάνα.

Στα Επινιάνα πρωτάκουσα από τον θεματοφύλακα των Αγράφων, Κώστα Γατζούδη το όνομα “Πιγκιανά”, έτσι όπως λέγαν οι παλιοί το όμορφο αυτό χωριό της έξω Ευρυτανίας, το γατζωμένο στην κυματιστή πλάτη της Φτέρης.

Δεν έφτανε εύκολα κάποιος εδώ. Χρειαζότανε τόλμη, γνώση του ορεινού πεδίου και πείσμα για να προσεγγίσει την ακρώρεια της Ευρυτανικής αυτής εξωχώρας.

Έμεινα για λίγο συζητώντας με τον Κώστα κι έπειτα εκείνος με καθοδήγησε με ευχές ανάμικτες και με απορίες για την αποτόλμηση της διάσχισης της δύσβατης αυτής περιοχής, που αποτελούσε όμως για μένα αυτοσκοπό του οδοιπορικού μου.

Μπήκα λοιπόν πλημμυρισμένος από πηγαία οράματα και μυστικά συναπαντήματα στο παλιό μονοπάτι του Ασπρορέματος, που βαστούσε ακόμη σε πολλά σημεία τα χιστά πέτρινα άνδρα με τις γιγάντιες περικοκλάδες να τα στεφανώνουν.

Απέναντι από τα Επιπινιά, δεξιά του Ασπρορέματος, μέσα στα γρανιτένια βράχια είναι φωλιασμένη η Παναγία η Στάνα, κτίσμα του 15ου - 16ου αιώνα. Ένα από τα πιο όμορφα μοναστήρια των Αγράφων με μικρό, αλλά θαυμαστό τέχνης ξυλόγλυπτο τέμπλο. Ο πατέρας Γαλακτίωνας υποδέχεται εγκάρδια και ξεναγεί τους προσκυνητές στη Μονή

Παρέα μου οι 2 φίλοι – συνοδοιπόροι, ο Κωστής και ο Νίκος Κολοβός, που σύντομα όμως με άφησαν μόνο. Πολλά σαμάρια από λοφάκια χωματερών κατάλοιπων με εμπόδιζαν και πολλές φορές μου απέκλειαν την πρόσβαση για την ολοκλήρωση της διάσχισης του θρυλικού Ασπρορέματος. Εγκατέλειψα την προσπάθεια. Γύρισα άπρακτος στο Βόλο και επικοινωνήσα άμεσα με τον Θεόφιλο Μπασγιουράκη. Γοητευμένος εκείνος από τις ενθουσιώδεις περιγραφές μου και από υπερβάλλοντα ζήλο, αποτόλμησε κάτι πιο τολμηρό και πρωτότυπο. Να επισκεφθεί τα Επιπινιά το καταχείμωνο, μέσα στις γιορτινές μέρες των Χριστουγέννων, με αποτέλεσμα να μείνουν αποκλεισμένοι με την Άννα από τα χιόνια για ένα τριήμερο. Η διάσχιση του Ασπρορέματος έγινε λοιπόν επιτακτική.

Τον επόμενο χρόνο ξαναπήγα στην περιοχή. Τα πράγματα στο Ασπρόρεμα ήταν περίπου τα ίδια. Κανείς δεν είχε το όραμα και την διάθεση να καθαρίσει και να σημάνει την διαδρομή του ιστορικού αυτού μονοπατιού. Κάνοντας μια δεύτερη προσπάθεια διάσχισης προχώρησα σε βάθος, όσο πήγαινε, περνώντας από διαδοχικές στοές, χαραδρώματα, πετρόστρωτες κοίτες και πλήθος φερτά γεννήματα των χρόνων πλημμυρών, που δημιουργούσαν τεχνητά αναχώματα και ανασταλτικές προωθητικές διαβάσεις. Όλα αυτά αποτελούσαν εμπόδια που καθιστούσαν προβληματική και χρονοβόρα τη διέλευσή μου. Ο προορισμός μου, ο παλιός ερειπωμένος οικισμός του Ασπρορέματος φάνταζε απρόσιτος. Έφτασα μετά από πολύ κόπο και προσπάθεια ως τη σμίξη με ένα

Ο Αγραφιότης
ποταμός

Τα Επινιανά, χτισμένα αμφιθεατρικά, μέσα σε πλούσιο φυσικό περιβάλλον

ποτάμι που δεν ήξερα ούτε το όνομά του και γύρισα πίσω. Έμεινα έτσι με τη μισή μπουκιά στο στόμα και το βήμα μισοτελειωμένο και ασυντέλεστο.

Εγκατέλειπα λοιπόν την προσπάθεια και το όνειρο για την διάσχιση του Ασπρορέματος και αποφάσισα να διατρέξω, όσο θα μ' έπαιρνε, την κορυφογραμμή των δυτικών Αγράφων. Ανηφόρισα λοιπόν το υπέροχο ανατολικό πρηνές, με αφετηρία τη θέση Χιόνου και σε δύομιση ώρες πατούσα κορυφή Ντελιδήμι. Αριστερά μου και δυτικά ξεδιπλώνονταν η όμορφη κωνική κορυφή Σαλαγιάννη κι ακόμη δυτικότερα η ιστορική κορυφή Τσουρνάτα. Στην προέκταση του βλέμματος ξεδιπλώθηκε η βουνίσια αυτή κορυφοπηλημύρα, στο μέσο της οποίας τοποθετούνταν η απαρχή και τα πρώτα υγρά νάματα του υπέροχου Ασπρορέματος. Έκανα δυο τρεις τραμπάλες στις κυματιστές εκείνες ράχες κατά το μήκος του Ντελιδήμι και γύρισα πίσω τραβερσάροντας το κατηφορικό μέτωπο του Τροβάτου.

Ο Παντελής καρμώνει στην είσοδο του μονοπατιού

Η ομάδα του Οξυγόνου των Αγράφων και του Pindus Trail σε μια αναμνηστική φωτογραφία με χαμόγελα ικανοποίησης από την ολοκλήρωση του έργου αποκατάστασης του μονοπατιού

Ιούλιος του 2023 και από τα χείλη του μαχητικού εργάτη των Αγράφων, Αντώνη Παπαδάκου, χρόνια ακάματου ανιχνευτή του γεννήτορα τόπου του και αγαπημένου φίλου, έρχεται η πρόσκληση για τη διάσχιση του Ασπρορέματος. Χρόνια βασικό στέλεχος του ΕΟΣ Καρδίτσας και μέλος της διαχειριστικής ομάδας της περιβαλλοντικής, κοινωνικής, συνεταιριστικής επιχείρησης με τίτλο «ΟΞΥΓΟΝΟ ΤΩΝ ΑΓΡΑΦΩΝ» το όνειρο έγινε πραγματικότητα. Μετά από πολύμηνη προσπάθεια της ομάδας του Οξυγόνου, έγινε πλέον εφικτή, ασφαλής και συναρπαστική η διάσχιση του Ασπρορέματος. Καθαρίστηκαν και σηματοδοτήθηκαν όλα τα σημεία της διαδρομής, σε μήκος 5 χιλιομέτρων. Απομένουν λίγα χιλιόμετρα ακόμη μέχρι τον εγκαταλελειμμένο οικισμό Ασπρόρεμα και των γειτονικών του: Σταθά, Σφρι. Στα πρώτα 5χλμ έγιναν ήπιες παρεμβάσεις για

την ασφαλή διέλευση των περιπατητών στα ρέματα, -όπου ήταν απαραίτητες- και πάντα με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον. Οι πρωτοπόροι αυτοί σχεδιαστές, εργοδηγοί και συντελεστές του έργου «Μονοπάτι Ασπρορέματος», Βασίλης Αρκούδης, Αχιλλέας Χριστίνας, Παντελής Μανώλης, Χρήστος Φασούλας, Χρήστος Μπαντράς και ο ακούρατος Αντώνης Παπαδάκος, πρέπει να αισθάνονται περήφανοι για το έργο που παρέδωσαν στον τόπο τους και σε όλους εμάς.

6:30 το πρωί και όλη η ομάδα στο πόδι. 31 Ιουλίου, ημέρα διάσχισης του Ασπρορέματος. Ο Δημήτρης, η Θοδώρα, ο Παντελής, ο Αντώνης με μια ολιγομελή ομάδα ορειβατών από την Αθήνα κι εγώ ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα της ομάδας «Οξυγόνο των Αγράφων» ήρθαμε να κάνουμε μαζί τους την παρθενική διάσχιση του Ασπρορέματος,

Ορόσημα στην διαδρομή του μονοπατιού τα μικρά εικονοστάσια, δείγματα θρησκευτικής αλλά και αισθητικής άποψης των κατοίκων των οικισμών

Ο Δημήτρης επί το έργον

μετά την ολοκλήρωση των έργων. Ο πρώτος πρωινός καφές στο μπαλκόνι του ξενώνα «Πανόραμα» απόλαυση. Ο Κώστας Γατζούδης & η Γιώτα ιδιοκτήτες της μονάδας και του ομώνυμου καφέ-εστιατορίου μας σερβίρουν ζεστούς λουκουμάδες με μέλι.

Στα Επινιανά αυτή την ώρα επικρατεί απόλυτη ησυχία. Οι λιγοστοί κάτοικοι αλλά και οι περισσότεροι καλοκαιρινοί επισκέπτες απολαμβάνουν τον ύπνο τους. Διασχίζουμε τον κεντρικό δρόμο του χωριού και στα 850 μέτρα βρισκόμαστε στην αρχή του μονοπατιού.

Πέτρινη βρύση με νερό κελαριστό μας ξεδιψά και μια ξύλινη πινακίδα μας ενημερώνει ότι από 'δω ξεκινάει το μονοπάτι του Ασπρονέματος. Απαραίτητη αναμνηστική φωτογραφία με τα μέλη της ομάδας και άμεση διέλευση της ξύλινης τετράγωνης αψίδας εισόδου στο πράσινο βασιλείο.

Η πορεία μας αρχικά κατηφορική. Σκιερό

μονοπάτι με τους κορμούς των δέντρων να προσπαθούν ψηλώνοντας να φτάσουν τον ήλιο. Η πρωινή δροσιά μας αναγκάζει να μην αποχωριστούμε τα μπουφάν μας. Σε 17' από την εκκίνηση η 1η στάση σε εικονοστάσι. Ανοιχτός ορίζοντας και απέναντι η μεγαλόπρηπη Μόνη Στάνας. Το μάτι χάνεται στις δασωμένες πλαγιές και στους ενδιάμεσους βράχινους σχηματισμούς. Εγκαταλείπουμε ανόρεχτα την υπέροχη θέα και κωνόμαστε πάλι στο δασοσκέπαστο μονοπάτι. Γαύροι, κέδρα, πουρνάρια ανάμεικτα με έλατα μας κυκλώνουν. Η χαρά μας μεγαλώνει καθώς ακούμε τον ήχο του νερού να δυναμώνει. Έχουμε 30' που περπατάμε και είναι η πρώτη μας συνάντηση με το ρέμα. Το διασχίζουμε με την βοήθεια ειδικού σχοινού τοποθετημένο σε επιλεγμένα σημεία για την ασφαλή διέλευση των πεζοπόρων. Σε 1 ώρα και 5' αντικρίζουμε πεζούλες και ερεπίπια

Κουρασμένοι αλλά ευτυχομένοι επιστρέφουμε οδικώς στη βάση μας, μετά την διάσχιση του Ασπρορέματος

σπιτικών. Είμαστε περίπου στα μισά της διαδρομής σύμφωνα με τις πληροφορίες του Παντελή και βρισκόμαστε στον πάλαι ποτέ οικισμό Εκκλησιές. Τόπος με μεγάλη συμβολή στον εμφύλιο. Εδώ ξεχειμώνιασε το τελευταίο τάγμα των ανταρτών του ΔΣΕ μετά τη λήξη των συγκρούσεων στο Γράμμο στις 29/8/1949. Φωτογραφίζουμε ασταμάτητα, τους εκφραστικούς κορμούς των αιωνόβιων δέντρων, τις φουντωτές φτέρες που καλύπτουν το σώμα μας μέχρι την μέση, τα μυστικά περάσματα μέσα από τις βράχινες εσοχές, τα χτιστά τοιχεία στο φρύδι του μονοπατιού, τα κάθετα βράχια του φαραγγιού, τα νερά των ρεμάτων που κυλούν από παντού. Τοπίο μυστηριακό όπου ονειρεύεσαι να ξεπηδούν νεράιδες και σάτυροι, έτοιμοι να χορέψουν στο ρυθμό της πανδαιμόνιας φύσης. Εδώ ο χρωστήρας

του Πουσσέν θα μπορούσε να απεικονίσει τη μαγεία των χρωμάτων και των υφών. Περπατάμε μαγεμένοι μέσα σ' αυτό το πράσινο βασίλειο 2 ώρες και 15' φτάνοντας στην τσιμεντένια γέφυρα και ολοκληρώνοντας τα 5 χιλιόμετρα της διανοιγμένης και καλά σηματοδοτημένης διαδρομής. Μετά το 5ο χιλιόμετρο τα πράγματα δυσκολεύουν. Τραχεύουν οι αναπνοές, λυγίζουν τα γόνατα, απορρυθμίζονται τα βήματα. Ανηφορικό μονοπάτι αρχικά και με ανεβοκατεβάσματα στην συνέχεια. Σε κάποιο σημείο της διαδρομής βγαίνουμε σε ξέφωτο όπου από πάνω μας κυριαρχεί το δαντελωτό και κολοσσιαίο συγκρότημα των κορυφών Ντελιδήμι, Σαλαγιάννη και πιο πίσω της Τσουρνάτας. Σε 2,8 χλμ. φτάνουμε στον οικισμό Στάθα. Σ' όλη αυτή τη διαδρομή ακολουθούμε την προσηίμανση της ομάδας

Η διάσχιση του Αγραφιώτη και η Τρύπα της Όσκληανης, προσφέρονται για δυνατές συγκινήσεις

Pindus Trail. Φτάνοντας στη Στάθα, απομένουν αλλά 2,6 κλμ. μέχρι το Ασπρόρεμα και λίγο πιο πάνω τον τελευταίο οικισμό Σφρι. Η πορεία μας θα τερματιστεί κάπου εδώ. Η επιστροφή θα γίνει οδικώς στην φιλόξενη καρότσα του αργοτικού του Γιώργου Γατζούδη που διατηρεί κτηνοτροφική μονάδα στην περιοχή.

Αξίζουν συγχαρητήρια στα μέλη της ομάδας «Οξυγόνο των Αγράφων» που αξιοποίησαν με σεβασμό και κυρίως με γνώση του ορεινού περιβάλλοντος όλα τα στοιχεία που βρήκαν στη διαδρομή (χτιστά τοιχεία, στύλους του ΟΤΕ κά), δίνοντας μάχη στο πεδίο για την διάνοξη του μονοπατιού το οποίο και παρέδωσαν στους περιπατητές και αθλητές. Ένα υπέροχο, ιστορικό μονοπάτι, ασφαλές για μικρές και μεγάλες διασχίσεις όπως και για κάθε άλλη δραστηριότητα.

Στο μπαλκόνι του ξενοδοχείου «Πανόραμα» ο Αντώνης Παπαδάκος, ο Κώστας Γατζούδης, και οι νοστιμότετοι λουκουμάδες με μέλι

Στιγμές ηρεμίας και χαλάρωσης στο μπαλκόνι του «Φτέρη House»

Ευχόμαστε να ολοκληρωθεί το έργο αποκατάστασης σε όλο το τμήμα της διαδρομής μέχρι το χωριό Ασηρόρεμα και να δημιουργηθεί ένας χώρος καταφυγίου όπου μπορεί κάποιος να διανυκτερεύσει και να συνεχίσει την πορεία του στις ομορφιές των Αγράφων.

Πριν αναχωρήσουμε από τα Επινιάτα, την επομένη, αποφασίσαμε να επισκεφθούμε την Τρύπα της Όσκληνας.

Προετοιμασμένοι να βαδίσουμε μέσα στην κοίτη του Αγραφιώτη εξηολιστήκαμε με κατάλληλα παπούτσια και ξεκινήσαμε.

Περπατώντας και διασχίζοντας πολλές φορές των Αγραφιώτη ποταμό, από την μία πλευρά στην άλλη, πάνω σε κροκάλες και μέσα από στενά περάσματα, φτάσαμε μετά από 800 περίπου μέτρα στους κρεμαστούς καταρράκτες. Από τους σμαραγδένιους τοίχους του ρέματος της Φτέρης ανάβλυζαν μυριάδες σταγόνες. Σταθήκαμε από κάτω και

δεχθήκαμε σαν ευλογία το νερό να πέφτει πάνω μας μακαρίζοντας την τύχη μας, που για μια ακόμη φορά είμαστε μάρτυρες αυτής την μοναδικής ελληνικής φύσης.

Ο Δήμος Αγράφων χρηματοδότησε την διάνοιξη και σηματοδότηση του μονοπατιού και στηρίζει εμπράκτως όλες τις ενέργειες για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού πλούτου της περιοχής.

Περισσότερες πληροφορίες:

«Οξυγόνο των Αγράφων»

<https://www.facebook.com/oxygenofm>

Αντώνης Παπαδάκος: τηλ.: 6977394752

oxygenoagrafon@gmail.com

Ξενώνας «Πανόραμα»

<http://www.topanorama.gr>

Τηλ.: 2237094122 & 6972330058

info@topanorama.gr

Φτέρη House: τηλ.:6947261170

Κατεβάστε τον ψηφιακό πεζοπορικό χάρτη "Άγραφα - Λίμνες - Όρη Βάλτου" σε κλίμακα 1:50.000 των εκδόσεων Geopsis Maps & Guides σκανάροντας το QR code ή από εδώ: www.geopsis.com/agrafa